

ÉSZAKI-KÖZÉPHEGYSÉG

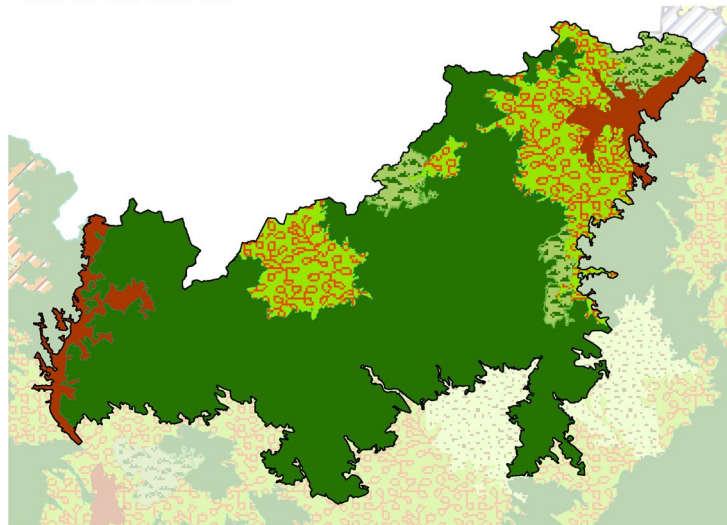
506. MEDVES–VAJDAVÁR-VIDÉK TÁJKARAKTER-TERÜLET

A Medves–Vajdavár-vidék tájkarakter-területen az Északi-középhegység fő vonulatától északra sorakozó kisebb hegyvidékek két tagja, a közvetlen környezetükben található Felső-tarnai-dombsággal, a Gömöri-Erdőháttal illetve az Egercsehi-Ózdi medencesorral alkot egy egységet. A Medves vulkáni, a Vajdavár üledékes kőzetből felépülő alacsony hegység, alig laktott, erdődomináns felszínborítású részei nagyrészt természetközeli állapotúak. A felsorolt környező kistájakat sem éri erős antropogén terhelés, de egyedül a Vajdavár nagyobb része tájvédelmi körzet. Területe 637,3 km².

Fotó: Csorba Péter (Egercsehi-Ózdi-medence, Ózd, 2018)

A Medves–Vajdavár-vidék tájkarakter-területen előforduló tájkarakter-típusok

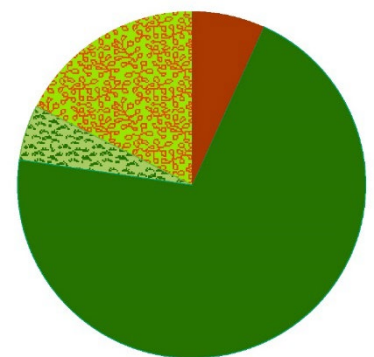
- Erdődomináns, jellemzően homogén középhegységi és hegységperemi táj
- Gyep-erdőmozaikos dombsági, medence és völgytáj
- Települési táj dombságon, hegységperemen és medencében
- Változatos felszínborítású hegységperem, dombság, medence és völgy

1:500 000
0 5 10 km

SZÉCHENYI 2020

Tájkarakter-típusok	Össz-terület (km ²)	Terület-arány (%)	Folt-szám	Átlagos foltméret (km ²)	Szórás (km ²)
Medves–Vajdavár-vidék	637,35	100,00%	10	63,73	127,95
Települési táj dombságon, hegységperemen és medencében	43,35	6,80%	2	21,68	0,59
Erdődomináns, jellemzően homogén középhegységi és hegységperemi táj	449,26	70,49%	2	224,63	218,81
Gyep-erdőmozaikos dombsági, medence és völgytáj	32,74	5,14%	3	10,91	2,47
Változatos felszínborítású hegységperem, dombság, medence és völgy	112,00	17,57%	3	37,33	26,92

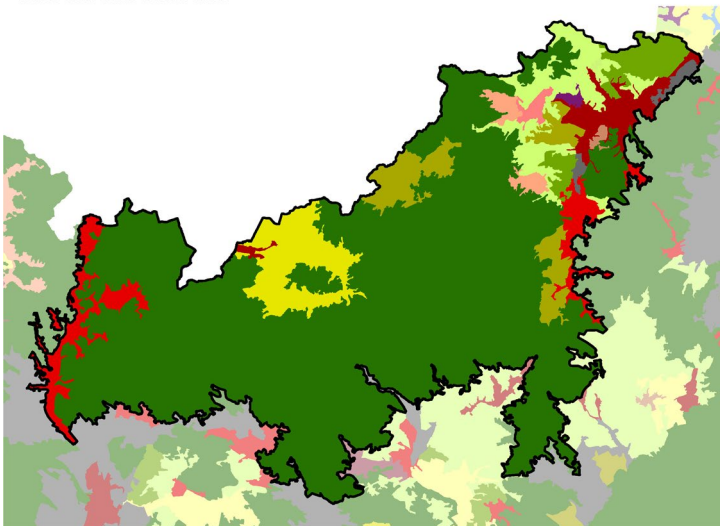
A MEDVES–VAJDAVÁR-VIDÉK TÁJKARAKTER-TERÜLET KULCSJELLEMZŐI

I/1. Domborzat

A tájat az erősen (41%) és mérsékeltan mozgalmas (30%) középhegység kategória jellemzi. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai I/1. térkép)

I/2. Komplex felszínborítás-típusok

KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001

1000 - Településdomináns homogén	2451 - Agrár-erdőmozaik
1001 - Településdomináns mozaikos	4001 - Gyepdomináns mozaikos
1201 - Település-szántómozaik	4501 - Gyep-erdőmozaik
1231 - Település-agrár-mozaik	5000 - Erdődomináns homogén
1501 - Település-erdőmozaik	5001 - Erdődomináns mozaikos
1601 - Település-vízmozaik	7001 - Dominancia nélküli
2401 - Szántó-gyepmozaik	

1:500 000
0 5 10 km

SZÉCHENYI 2020

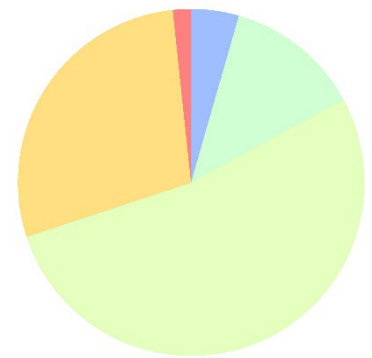
(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai I/2. térkép)

TERMÉSZETI JELLEMZŐK

II/1. Éghajlati körzetek

Döntően mérsékelt hűvös - száraz (53%) terület, néhol mérsékelt száraz (13%), mérsékelt meleg - száraz, meleg - száraz és hűvös-mérsékelt száraz foltokkal. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/1. térkép)

Éghajlati körzetek	Területarány (%)
Medves–Vajdavár-vidék	
mérsékelt hűvös - száraz	52,82%
mérsékelt meleg - száraz	28,39%
mérsékelt hűvös - mérsékelt száraz	12,66%
hűvös - mérsékelt száraz	4,45%
meleg - száraz	1,68%

II/2. Tengerszint feletti magasság

A tengerszint feletti magasság a domborzat egyik forrásindikátora. A jellemző magassági értékek leírása azonos a domborzatnál leírtakkal. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/2. térkép)

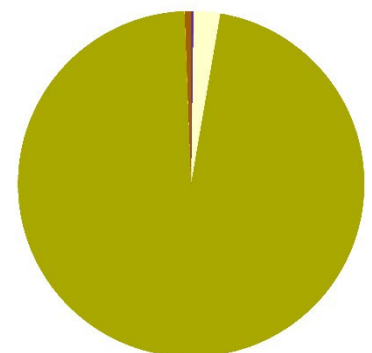
II/3. Relief

A relief a domborzat egyik forrásindikátora. A jellemző felszín-mozgalmassági jellemzők leírása azonos a domborzatnál leírtakkal. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/3. térkép)

II/4. Alapkőzet

A táj szinte teljes területét a harmadkori üledék borítja. Aránya közel 97%. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/4. térkép)

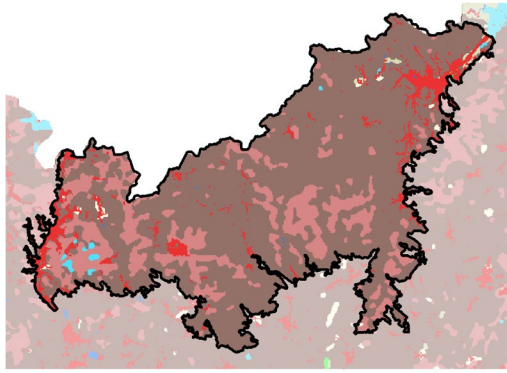
Kőzet név	Területarány (%)
Medves–Vajdavár-vidék	100,00%
andezit, bazalt, riolit	0,24%
glaciális és alluviális üledék	2,47%
harmadkori és idősebb üledék	96,67%
löszös üledék	0,03%
nyirok	0,60%

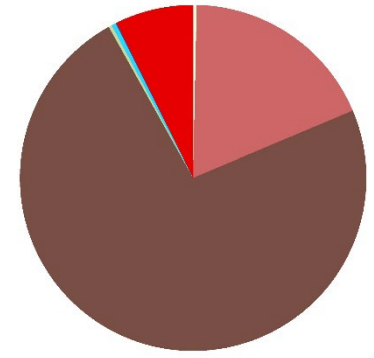
II/5. Talajtípusok

KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001

Talajtípus	Területarány (%)
Medves–Vajdavár-vidék	100,00%
Barna erdőtalajok	73,25%
Közethatású talajok	18,32%
Beépített terület	7,31%
Öntés és lejtőhordalék talajok	0,43%
Váztalajok	0,33%
Réti talajok	0,28%
Nyílt vízfelszín	0,06%
Csernozjom talajok	0,01%

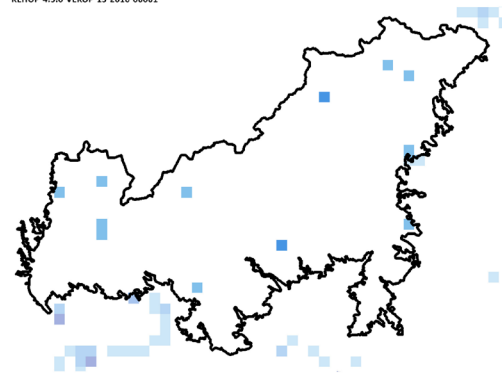
A területen a barna erdőtalajok a meghatározóak (az összterület 73%-án fordul elő a főtípus). Kisebb foltokban közethatású talajok is megjelennek a tájban.

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/5. térkép)

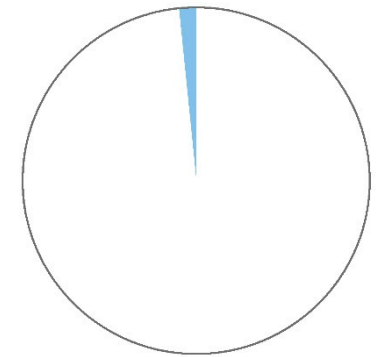
II/6. Felszíni vizek területaránya

KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001

Felszíni vizek területaránya	Területarány (%)
Medves–Vajdavár-vidék	
0-1% - nincs, elenyésző	98,10%
1-5% - alacsony	1,58%
5-10% - közepes	0,32%

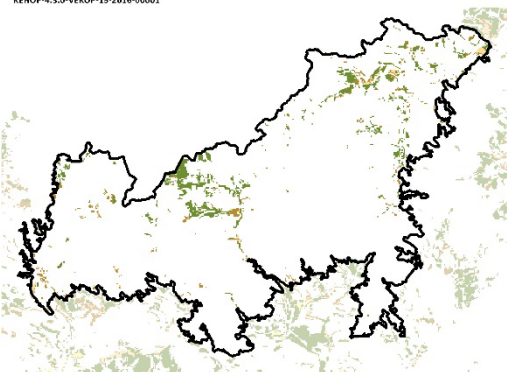
A felszíni vizek aránya a tájban elhanyagolható, 0,002 km²/ km².

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/6. térkép)

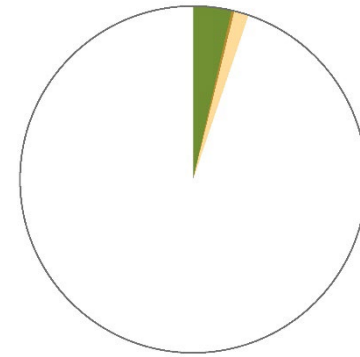
II/7. Ökotípusos földhasználat

KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001

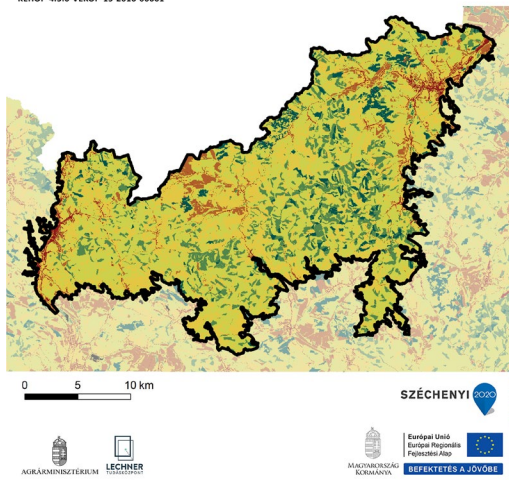
Ökotípusos földhasználat	Területarány (%)
Medves–Vajdavár-vidék	5,19%
gyenge és közepes termőhelyi adottságú szántó	0,27%
gyenge és közepes, környezetileg érzékeny szántó	1,36%
erdőtelepítésre javasolt terület	3,57%

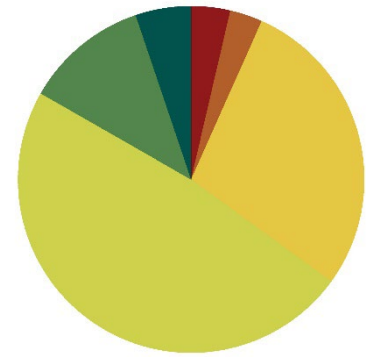
Az ökotípusos vizsgálat szerint a táj területének több mint 3 %-án erdősítés javasolt, a terület alig több, mint 1 százalékán pedig - a növénytermesztés szempontjából közepes és gyenge talajadottságok, illetve a környezeti érzékenység következtében - a szántók extenzifikációja (földhasználat-váltás vagy szántóföldi művelés külterjesítése) indokolt.

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/7. térkép)

II/8. Ökológiai állapot

Ökológiai állapot	Területarány (%)
Medves–Vajdavár-vidék	
Mesterséges felszín	3,6
Rossz ökológiai állapot	3,0
Kedvezőtlen ökológiai állapot	28,3
Közepes ökológiai állapot	48,2
Jó ökológiai állapot	11,6
Kiváló ökológiai állapot	5,1
Adathiány	0,0

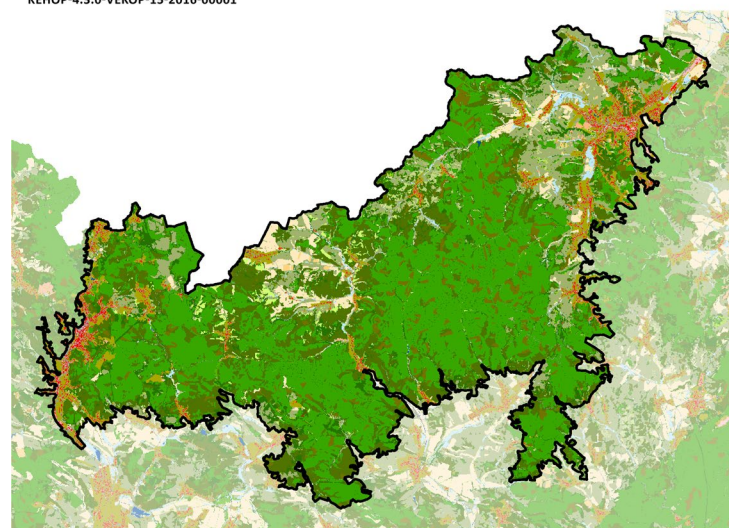

A közepes állapotú területek dominálnak (48%), emellett a kedvezőtlen (28%) és a jó (12%) állapotú területek jelennek meg nagyobb arányban, a kiváló állapotú területek aránya 5%, míg a beépített területek aránya szintén alacsony (4%).

Az indikátor országos eloszlásáról készült térképét lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/8 térkép)

FELSZÍNBORÍTÁS-JELLEMZŐK

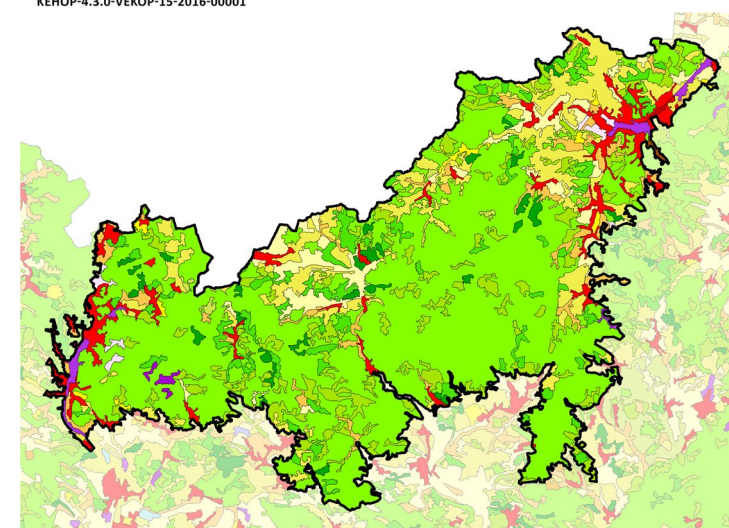
II/9. Ökoszisztéma-alaptérkép (2. szint)

11 : Épületek	35 : Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet
12 : Utak és vasutak	41 : Többbetéves, vízhatástól független (TVFLN) erdők
13 : Egyéb burkolt vagy burkolatlan mesterséges felületek	42 : Természetesebb galériaerdők
14 : Zöldfelületek mesterséges környezetben	43 : Egyéb vízhatás alatt álló (TVHA) erdők
21 : Szántóföldek	44 : Idegenhonos fajok dominált erdők, faültetvények
22 : Állandó kultúrák	45 : Erdőként nyilvántartott faállomány nélküli, vagy felújítás alatt álló területek
23 : Komplex területek	46 : Máshová nem besorolható fás szárú növényzet
31 : Homoki gyepek	51 : Lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyek
32 : Szikes és szikesedésre hajlamos gyepek	52 : Fás szárú dominanciájú vizes élőhelyek
33 : Sziklakibúvásokkal tarkított gyepek	61 : Állóvizek
34 : Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken	62 : Vízfolyások

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképét lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/9. térkép)

II/10. CORINE felszínborítás

Összefüggő településszerkezet	Gyümölcsösök, bogyósok
Nem összefüggő településszerkezet	Rét, legelő
Ipari vagy kereskedelmi területek	Komplex művelési szerkezet
Út- és vasúthálózat és csatlakozó területek	Elsődlegesen mezőgazdasági területek jelentős természetes növényzettel
Kikötők	Lomlevelű erdők
Repülőterek	Tülevelű erdők
Nyersanyag kitermelés	Vegyes erdők
Lerakóhelyek, meddőhányók	Természetes gyepek, természetközeli rétek
Építési munkahelyek	Átmeneti erdős-cserjés területek
Városi zöldterületek	Ritkás növényzet
Sport-, szabadidő- és üdülőterületek	Szárazföldi mocsarak
Nem öntözött szántóföldek	Tőzeglápok
Rizsföldek	Folyóvizek, vízi utak
Szőlők	Állóvizek

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképét lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/10. térkép)

II/11. Felszínborítás-átalakulás típusok

Felszínborítás stabilitás	Mintapontok száma (db)	Százalékarány (%)
Medves–Vajdavár-vidék	159	100,00%
1 - Stabil	58	36,48%
2 - Kvázi stabil	31	19,50%
3 - Lépcsőzetes	21	13,21%
4 - Ciklikus	15	9,43%
5 - Dinamikus	34	21,38%

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/11. térkép)

II/12. Felszínborítás-átalakulás jellege

Felszínborítás átalakulás	Mintapontok száma (db)	Százalékarány (%)
Medves–Vajdavár-vidék	159	100,00%
1 - Változatlan terület	68	42,77%
2 - Településnövekedés	10	6,29%
3 - Extenzifikáció	50	31,45%
4 - Intenzifikáció	14	8,81%
5 - Dinamikus terület	17	10,69%

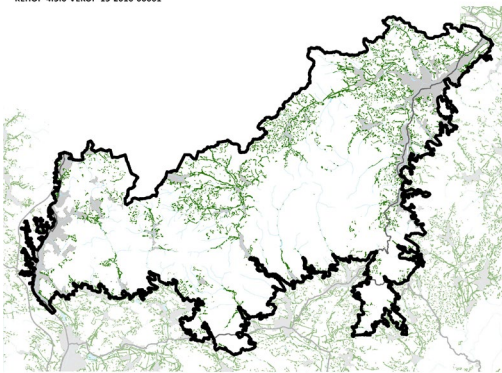

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/12. térkép)

II/13.-16. Stabil felszínborítású területek (stabil településterület, stabil szántó-, kert-, szőlőterület, stabil erdőterület, stabil gyepterület és vízfelszín)

(Az indikátorok országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/13.-16. térkép)

II/17. Zöld vonalas elemek sűrűsége

ZÖLD VONALAS ELEMÉK SŰRŰSÉGE

- Zöld vonalas elem
- Gyorsforgalmi út
- Főút
- Belterület
- Vízgazdálkodási térség (OTRT)

Zöld vonalas elemekben szegény terület.

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/17. térkép)

II/18. Beépítettség növekedése (1990-2018)

1990-2018 között a területen új települési területek kialakulása nem volt jellemző.

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/18. térkép)

II/19. Közlekedési hálózat sűrűsége

Közlekedési hálózat sűrűsége	Területarány (%)
Medves–Vajdavár-vidék	
0-0,44 km/km ²	85,26%
0,44-1,56 km/km ²	12,04%
1,56-9,44 km/km ²	2,69%

A közlekedési hálózat sűrűsége a tájban alacsony, 0,19 km/km².

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/19. térkép)

II/20. Roncsolt területek aránya (külfejtéses bánya, hulladéklerakó)

Földhasználati információk alapján a roncsolt területek (lerakók, külszíni bányaterületek) tájkarakter területhez viszonyított aránya az országos átlag feletti, egyes részeken tájalakító hatásuk jelentős.

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/20. térkép)

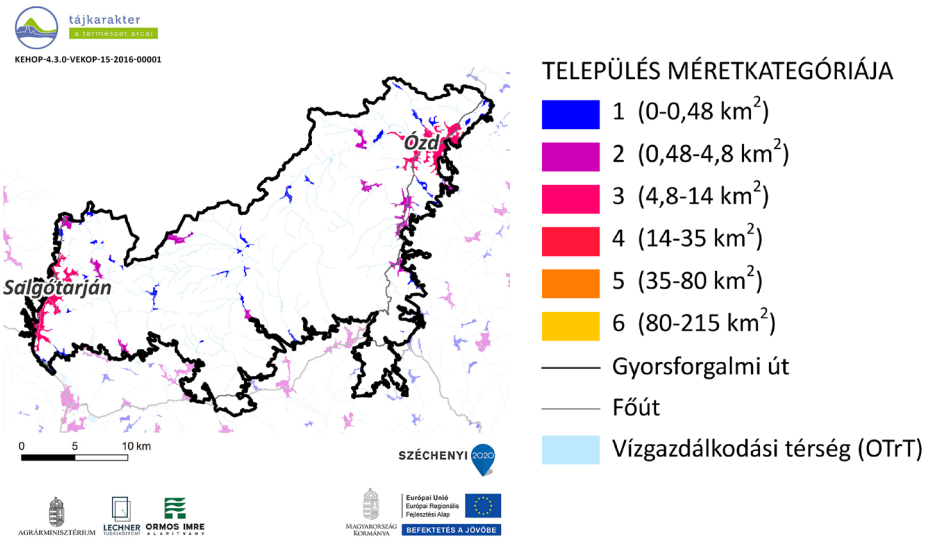
ANTROPOGÉN ÉS PERCEPCIONÁLIS JELLEMZŐK

II/21. Település-sűrűség (belterületi beépített területek eloszlása)

Településhálózati szempontból az Északi- és a Dunántúli középhegység azonos, sűrű hálózatú (0,26 db/km²) csoportot alkot.

(Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/21. térkép)

II/22. Településméret (átlagos belterületi települési terület mérete)

A középhegységek településhálózatát változatos településméreteket, ezen belül a 2. településméret kategórián belül az átlagosan 60 ha és a 4. településméret kategórián belül az átlagosan 492 ha nagyságú települések jellemzik. A legnagyobb település 8,74 km², a 4 km²-t meghaladó települések száma 19 db, míg a nagyterjedésű települési terek száma 8 db.
(Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/22. térkép)

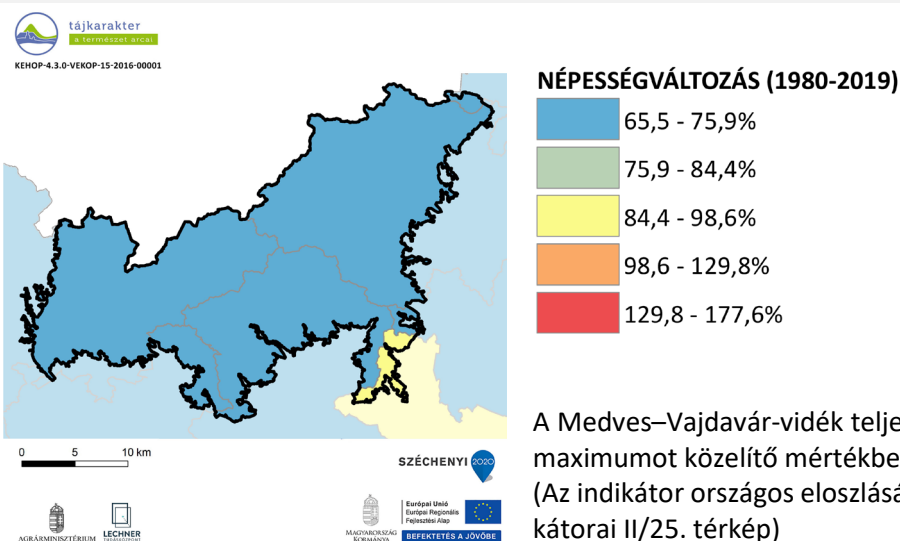
II/23. Külterületi szórványbeépítés sűrűsége

A külterületi beépítések sűrűsége átlagos (0,51 db/km²), nem minden belterületekhez tartozik külterületi beépítés. A külterületi beépítések mérete átlagos (0,64 ha), ez azonban igen nagy változatosságból adódik: előfordulnak a legkisebb településekkel vetekedő, vagy azt meghaladó méretű, beépített komplex művelésű területek, bányaműveléssel összefüggő területek, üdülő területek, gazdasági területek, de szép számban található egész kisméretű szórványok is. A szórványok elhelyezkedését is a sokféleség jellemzi, hol önállóan, hol a belterület folytatásaként állnak, megfigyelhető a szórványok főbb úthálózat menti sűrűsödése is. (Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/23. térkép)

II/24. Nagy kiterjedésű települési tér

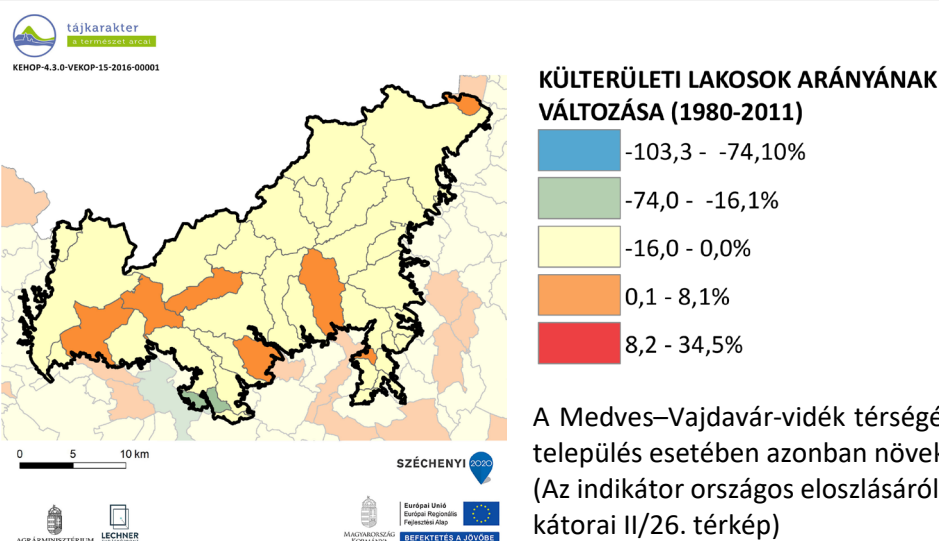
A tájkarakter-területen 2 db nagy kiterjedésű települési tér található (Salgótarján, Ózd). (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/24. térkép)

II/25. Népeségváltozás

A Medves–Vajdavár-vidék teljes területén – főként periférikus helyzetének köszönhetően – 1980 óta az országos maximumot közelítő mértékben csökkent a népesség.
(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/25. térkép)

II/26. Külterületi lakosok arányának változása

A Medves–Vajdavár-vidék térségében a külterületi lakosok aránya a települések többségénél csökkent, néhány település esetében azonban növekedés volt jellemző (pl.: Bárna, Kazár).
(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/26. térkép)

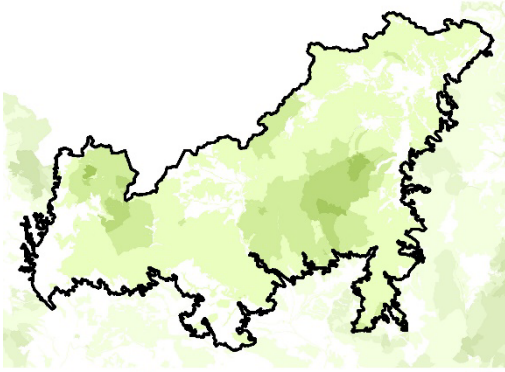
II/27. Néprajzi táj

A Barkóság néprajzi táj nagyobb részét magában foglalja. Meghatározó az erdős dominanciájú táj. Eredendően a hagyományos, útmenti szalagtelkes szerkezetek voltak jellemzők, de főként Ózd környékén a falvak szerkezete is több helyen átalakult.
(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/27. térkép)

II/28. Természeti és kulturális örökség

KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001

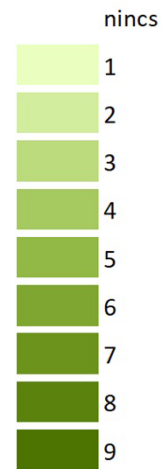
0 5 10 km

SZÉCHENYI

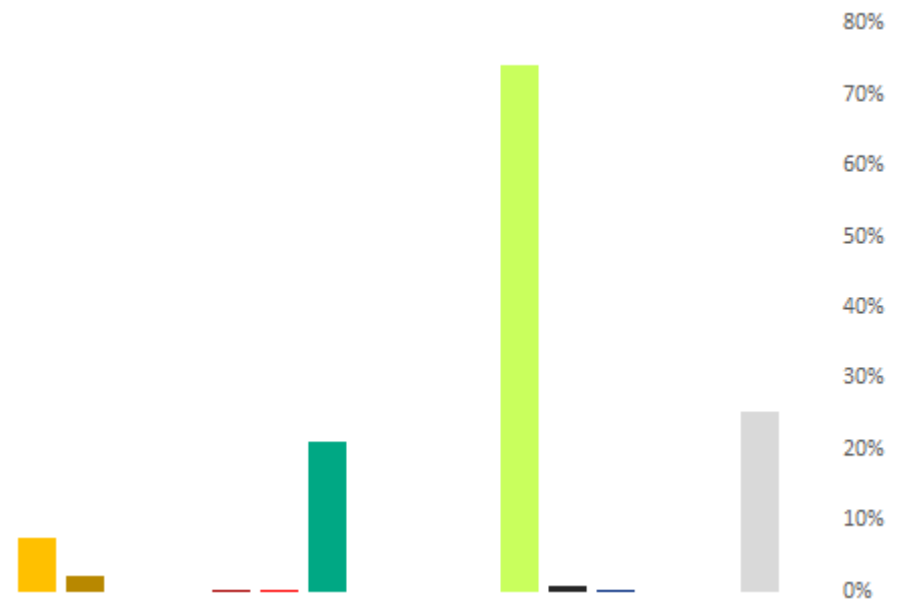
TERMÉSZETI ÉS KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG

Védelmi célú területi lehatárolások száma

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/28. térkép)

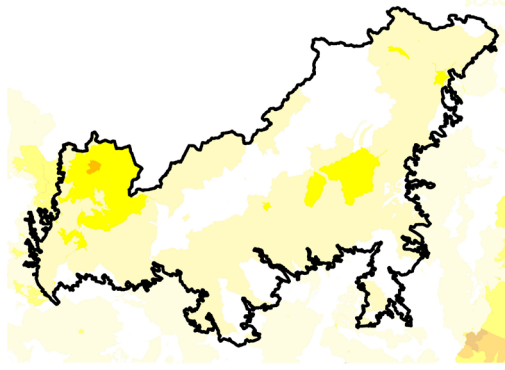
Védelmi célú területek	Összterület (km ²)	Területarány (%)
Medves–Vajdavár-vidék	637,34	100,00%
Natura 2000 terület	48,92	7,68%
Barlang védőövezet	13,72	2,15%
EU diploma	0,00	0,00%
Naturpark	0,00	0,00%
Természeti emlék	0,01	0,00%
Természetvédelmi terület	0,03	0,00%
Tájvédelmi körzet	134,73	21,14%
Nemzeti park	0,00	0,00%
MAB bioszféra rezervátum	0,00	0,00%
Ramsari terület	0,00	0,00%
Nemzeti ökológiai hálózat	471,95	74,05%
Országos védettségű kulturális örökség	5,25	0,82%
Országos, területi védettségű kulturális örökség	2,20	0,35%
Világörökség terület	0,00	0,00%
Világörökség várományos terület	0,00	0,00%
Nem védett terület	162,15	25,44%

II/29. Megbecsültség

KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001

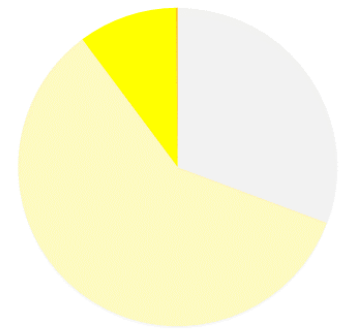

0 5 10 km

SZÉCHENYI

Megbecsültség	Összterület (km ²)	Területarány (%)
Medves–Vajdavár-vidék	637,34	100,00%
1 - Nincs, igen alacsony	195,56	30,68%
2 - Alacsony	376,80	59,12%
3 - Mérsékelt	63,93	10,03%
4 - Számottevő	1,05	0,16%
5 - Jelentős	0,00	0,00%
6 - Magas	0,00	0,00%
7 - Nagyon magas	0,00	0,00%
8 - Kiemelkedő	0,00	0,00%

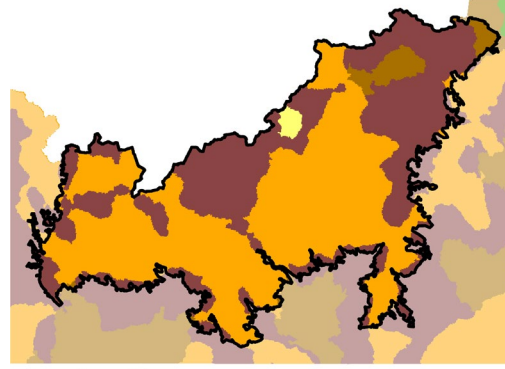

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/29. térkép)

II/30. Vizuális jellemzők

KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001

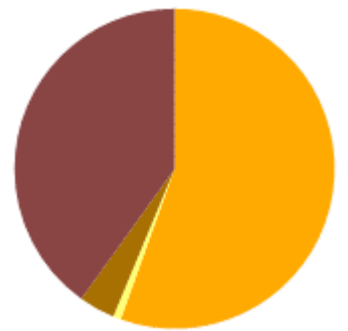

0 5 10 km

SZÉCHENYI

Vizuális jellemzők	Területarány (%)
Medves–Vajdavár-vidék	
Zárt, homogén, szegélyekben szegény területek	55,5
Átlátható, szegélyekben szegény területek	0,8
Átmeneti, közepesen zárt területek	3,6
Szegélyekben gazdag, de nem átlátható, zárt területek	40,1
Átlátható, nyitott, szegélyekben gazdag területek	0,0

A tájat a zárt, homogén, szegélyekben szegény területek (55,5%) uralják. Kisebb mértékben a szegélyekben gazdag, de nem átlátható, zárt területek (40%) fordulnak elő.

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/30. térkép)